

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.10>

УДК 332

О. О. Рудаченко,

д. е. н., доцент, професор кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9597-5748>

Є.В. Мозговий,

к. е. н., асистент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-8098-5421>

О. В. Ісаєнко,

аспірант кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-6788-0142>

Д. О. Медведєв,

аспірант кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-0398-0946>

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

*O. Rudachenko,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Entrepreneurship and Business Administration,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

*Ie. Mozgovyi,
PhD in Economics, Assistant of the Department of Entrepreneurship and Business
Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

*O. Isaienko,
Postgraduate student of the Department of Management and Public
Administration, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

*D. Medvedev,
Postgraduate student of the Department of Entrepreneurship and Business
Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES OF THE INDUSTRIAL SECTOR OF UKRAINE

Стаття присвячена дослідженню перспектив розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності в промисловому секторі України, який відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання та стабільності країни. У сучасних умовах глобалізації та швидких технологічних змін здатність промисловості адаптуватися до нових викликів, впроваджуючи інновації та залучаючи інвестиції, є критично важливою для підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Аналіз поточних тенденцій індексу промислової продукції та обсягів реалізованої продукції за видами діяльності показав, що, незважаючи на коливання, промисловість України демонструє здатність до відновлення та зростання. В дослідженні обґрунтовано і фактори, що негативно впливають на промисловий сектор

України. До них віднесено: воєнні дії на території України, пандемія COVID-19 та інші й економічні кризи.

В статті визначено основні перспективні напрями інноваційної діяльності в промисловому секторі та запропоновано ефективні стратегії для стимулювання інвестицій, що сприятиме стійкому економічному розвитку країни. До пріоритетних напрямів розвитку промислового сектору України віднесена: автоматизація та роботизація виробництва; цифровізація та Інтернет речей (IoT); адитивне виробництво (3D-друк); штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML); віртуальна та доповнена реальність; зелені технології та стійке виробництво; інтелектуальні системи управління виробництвом; кібербезпека; логістичні інновації.

Дослідження також підкреслює необхідність впровадження інноваційних технологій для підтримки тенденції зростання обсягів реалізованої продукції та підвищення конкурентоспроможності, ефективності та стійкості промислових підприємств України. Доведено, що для розвитку інноваційної діяльності в промисловому секторі України необхідні значні вливання інвестицій.

The article is devoted to the study of the prospects for the development of innovation and investment activities in the industrial sector of Ukraine, which plays a key role in ensuring economic growth and stability of the country. In the current context of globalization and rapid technological change, the ability of industry to adapt to new challenges by introducing innovations and attracting investments is critical to increasing competitiveness in international markets. The analysis of current trends in the industrial production index and sales by type of activity showed that, despite fluctuations, Ukraine's industry demonstrates the ability to recover and grow. The study also substantiates the factors that negatively affect the industrial sector of Ukraine. These include military operations on the territory of Ukraine, the COVID-19 pandemic and other economic crises.

The article identifies the main promising areas of innovation in the industrial sector and proposes effective strategies to stimulate investment, which will contribute to the country's sustainable economic development. The priority areas for the development of Ukraine's industrial sector include: automation and robotization of production; digitalization and the Internet of Things (IoT); additive manufacturing (3D printing); artificial intelligence (AI) and machine learning (ML); virtual and augmented reality; green technologies and sustainable production; intelligent production management systems; cybersecurity; and logistics innovations.

The study also emphasizes the need to introduce innovative technologies to maintain the trend of growth in the volume of products sold and to increase the competitiveness, efficiency and sustainability of industrial enterprises in Ukraine. It is proved that the development of innovative activities in the industrial sector of Ukraine requires significant investment injections.

Ключові слова: *промисловий сектор, промислові підприємства, інноваційна діяльність, інвестиції, стратегія розвитку*

Keywords: *industrial sector, industrial enterprises, innovation, investment, development strategy*

Постановка проблеми. Промисловий сектор України відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання та стабільності країни. У сучасних умовах глобалізації та швидких технологічних змін, здатність промисловості адаптуватися до нових викликів, впроваджуючи інновації та залучаючи при цьому інвестиції, є критично важливою для підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Вивчення та аналіз поточних тенденцій, можливостей та перешкод для інноваційного розвитку дозволить визначити ефективні стратегії та шляхи стимулювання інвестицій в цей сектор, що, у свою чергу, сприятиме стійкому економічному розвитку України, що і робить дослідження особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день дослідженню промислових підприємств присвячена значна кількість українських та закордонних вчених, таких як: Золотаревський А.В. [1], Кузьмак О.І. [2], Гончаров Ю.В. [3], Соколюк Г.О. [4], Чобіток В.І. [5] та ін.

Так, Гушко С. В., Темченко О. А., Криштопа І. І. [6] розробили пропозиції щодо визначення негативного впливу та тенденції та особливості функціонування промислових підприємств і сформуvalи ймовірність припинення їх діяльності в майбутньому. Череп, А., Череп, О., Огренич, Ю. [7] сформуvalи науково-методичний підхід, який дає можливість визначити групи внутрішніх факторів, що впливають на використання механізму, оцінку рівня впливу факторів, а також їх урахування для забезпечення результативного використання даного механізму. Шепеленко С. М. [8] дослідив тенденції розвитку вітчизняних промислових підприємств в воєнний період. Деякі напрацювання щодо інноваційної сфери в діяльності національної економіки, загалом, та окремо промислових підприємств відображено в дослідженні Ковальчука В.М. [9]. Однак авторами не врахована інвестиційна складова в цій галузі, яка виступає драйвером подальшого розвитку промислових підприємств.

Формулювання цілей статті. На основі викладеного вище, метою цієї статті варто вважати формулювання перспективних напрямів щодо стратегічного розвитку підприємств промислового сектору України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Промисловий сектор відіграє ключову роль у забезпеченні стійкості та розвитку економіки України, особливо в умовах затяжної війни та повоєнного відновлення. Він є основою для створення нових робочих місць, розвитку інфраструктури та забезпечення національної безпеки. Відповідно до даних індексу промислової продукції [10], який демонструє коливання з періодами зростання та спаду, помітно, що промисловість в Україні здатна до відновлення навіть після кризових періодів, що підкреслює її життєздатність і необхідність інноваційних інвестицій для підтримки та розвитку. Нижче на рисунку 1 наведено аналіз індексу промислової продукції в Україні з 2015 по 2023 рік.

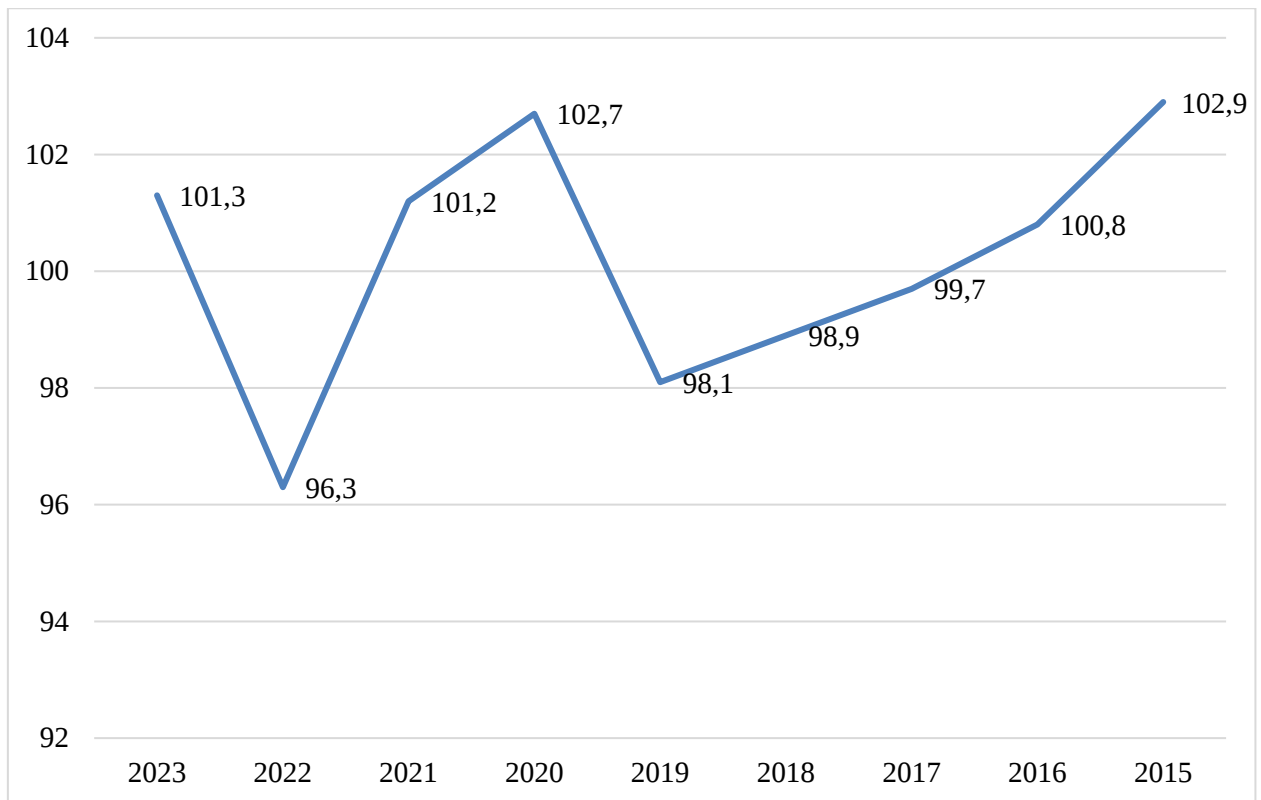

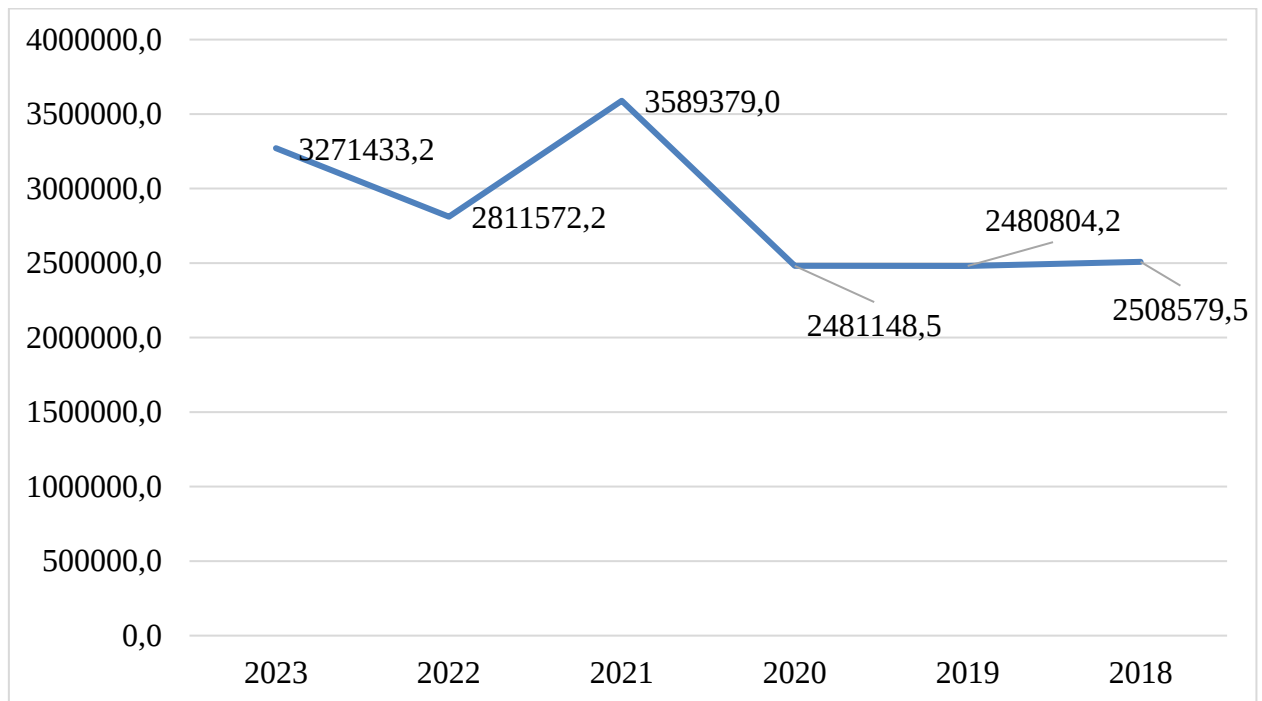
Рис. 1. Індекс промислової продукції, %

**сформовано авторами на основі [10]*

Аналізуючи дані індексу промислової продукції за період з 2015 по 2023 рік, можна зробити кілька важливих висновків про динаміку розвитку промисловості. Так, з 2015 по 2023 рік індекс промислової продукції демонструє коливання з тенденцією до незначного зростання або спаду. Різких і тривалих трендів не спостерігається, що вказує на нестабільний розвиток промислового сектора. Найвищий індекс спостерігався у 2015 році (102,9%) та 2020 році (102,7%), що свідчить про значне зростання промислового виробництва в ці роки. Найнижчий індекс був у 2022 році (96,3%), що вказує на суттєвий спад промислового виробництва в цьому році, що пов'язано, в першу чергу, з повномасштабним вторгненням росії на територію України. Після значного спаду у 2022 році (96,3%), у 2023 році індекс знову зростає до 101,3%, що свідчить про часткове відновлення промисловості після спаду.

Отже, такі дані свідчать про загальну нестабільність у промисловому

секторі за аналізований період, з чергуванням періодів зростання та спаду. Така ж аналогічна нестабільність спостерігається й в обсягах реалізованої промислової продукції (рис. 2).

**Рис. 2. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності,
млн грн**

**сформовано авторами на основі [10]*

Загалом спостерігається тенденція до збільшення обсягу реалізованої продукції з 2018 по 2023 рік, хоча є значні коливання. Найвищий обсяг реалізованої продукції був у 2021 році (3589379,0 млн. грн), що вказує на пік промислового виробництва за цей період. Найнижчий обсяг зафіксовано у 2019 році (2480804,2 млн. грн) та 2020 році (2481148,5 млн. грн), що свідчить про період стабільності або незначного зниження. Отже, дані показують значні коливання в обсягах реалізованої продукції, що може бути спричинено впливом зовнішніх факторів, таких як пандемія COVID-19 та економічні кризи. Незважаючи на спади, промисловий сектор демонструє здатність до відновлення, як це видно з даних за 2021 та 2023 роки. Зниження у 2019 та 2020 роках, а також у 2022 році, вказує на чутливість промисловості до змін в економічних умовах.

Варто зазначити, що для підвищення обсягів промислової продукції необхідно впроваджувати інновації, які спрямовані на оптимізацію виробничих процесів, зниження витрат, підвищення якості продукції та збільшення ефективності роботи [11]. На рисунку 3 наведено перспективні напрями, які можуть бути ключовими при впровадженні інновацій в промисловий сектор України.

Автоматизація та роботизація	Використання промислових роботів і автоматизованих систем управління для підвищення продуктивності та зниження витрат та ін.
Інтернет речей (IoT)	Використання IoT для моніторингу стану обладнання, прогнозування несправностей і планування технічного обслуговування та ін.
Адитивне виробництво (3D-друк)	Виробництво складних деталей і компонентів за допомогою 3D-друку, що знижує витрати на матеріали і зменшує час виробництва
Цифрові двійники	Використання цифрових двійників для тестування нових рішень без ризику для реальних об'єктів
Промисловий Інтернет речей (IIoT)	Інтеграція інформаційних технологій з виробничими процесами для створення інтелектуальних фабрик.
Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR)	Використання VR та AR для навчання персоналу, проектування та планування виробничих процесів
Зелені технології та стійке виробництво	Впровадження технологій, що знижують енергоспоживання та викиди шкідливих речовин
Кібербезпека	Захист промислових систем від кіберзагроз шляхом впровадження сучасних рішень у сфері безпеки
Штучний інтелект та машинне навчання	Використання ШІ та алгоритмів машинного навчання для оптимізації виробничих процесів, прогнозування попиту та управління запасами

Рис. 3. Основні перспективні напрями інноваційної діяльності в промисловому секторі України

**сформовано авторами*

Отже, запропоновані орієнтовні напрями інновації не тільки підвищують ефективність і продуктивність промислових підприємств, але й можуть сприяти створенню нових бізнес-моделей, які можуть краще відповідати потребам сучасного ринку, однак, при впровадженні інновацій варто розраховувати й на інвестиційний клімат в країні. Важлива роль промисловості у забезпеченні стійкості економіки України під час затяжної війни та в період повоєнного відновлення визначає пріоритетність заходів, спрямованих саме на стимулювання інвестицій у цей сектор. Такі заходи є ключовими для створення основи структурної перебудови економіки, зокрема пріоритетного розвитку переробної галузі та створення нових робочих місць. За даними [12] в межах ініціативи Advantage Ukraine станом на перше півріччя 2022 року - повномасштабного вторгнення росії вже було отримано понад 370 запитів щодо інвестицій в україну, про що свідчить також дані [13]. Інвестори в першу чергу цікавляться такими галузями української економіки, як промислове виробництво, інновації та технології, агропромисловий комплекс, видобуток корисних копалин, інфраструктура та логістика. Так, на сьогоднішній день оборонно-промисловий сектор вже має більше 10000 проєктів на суму 43 млрд. дол., що говорить про пріоритетність та стратегічний розвиток промислового сектору як в воєнний, так і післявоєнний періоди.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Промисловий сектор України завжди залишається в центрі уваги. Так, протягом останніх років спостерігається підвищення обсягів реалізованої продукції. Однак, для підтримки такої тенденції необхідно впроваджувати інноваційні технології, адже інновації в промисловому секторі є ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності, ефективності та стійкості підприємств.

Література

1. Золотаревський А.В. Створення стратегії економічного розвитку підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. Вип. 11(162). С. 107-113.
2. Рузьмак О.І. Інноваційна стратегія як засіб стабілізації розвитку промислового підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. Вип. 1–2. С. 114–118.
3. Гончаров Ю.В., Лапчик Ю.Ю. Удосконалення стратегії розвитку підприємства. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. Вип. 1. С. 193–199.
4. Соколюк Г.О. Структурно-динамічний аналіз розвитку підприємств промислового сектора економіки України. *Економічний простір*. 2020. Вип. 156. С. 159-165.
5. Чобіток В.І. Стратегічно-цільовий комплекс інтелектуалізації управління холістичним розвитком промислових підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2020. Вип. 3. С. 423-430.
6. Hushko S. V., Temchenko O. A., Kryshchuk I. I. (2021). Peculiarities of functioning of modern industrial companies considering probability of termination of their activity. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. (32). 100–108.
7. Cherep A., Cherep O., Ohrenych Y. (2022). Improving the scientific and methodical approach to assessing the impact of factors on the use of the mechanism for forming a strategy for anti-crisis management of operational activities of industrial enterprises in crisis conditions. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 1(42). 134–144.
8. Шепеленко С. М. Актуальні тенденції розвитку вітчизняних промислових підприємств. *Економічний вісник*. 2023. Вип. 4. С. 180-187.
9. Ковальчук В.М. Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*, 2023. Вип. 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>

10. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

11. Рудаченко О. О., Ісасенко О. В. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю на підприємствах з переробки твердих побутових відходів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2024. Вип. 32(60). С. 47–52.

12. Advantage Ukrain. URL: <https://advantageukraine.com>

13. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua>

References

1. Zolotarevsky, A.V. (2014), “Creating a strategy for the economic development of the enterprise. Formation of market relations in Ukraine”, *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 11(162), pp. 107-113.

2. Ruzmak, O.I. (2016), “Innovative strategy as a means of stabilizing the development of an industrial enterprise”, *Innovatsiina ekonomika*, vol. 1–2, pp. 114–118.

3. Honcharov, Yu.V. and Lapchyk, Yu.Yu. (2014), “Improvement of the company's development strategy”, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu*, vol. 1, pp. 193–199.

4. Sokolyuk, G.O. (2020), “Structural and dynamic analysis of the development of enterprises in the industrial sector of the Ukrainian economy”, *Ekonomichnyi prostir*, vol. 156, pp. 159-165.

5. Chobitok, V.I. (2020), “Strategic-target complex of intellectualization of management of holistic development of industrial enterprises”, *Biznes-Inform.*, vol.3, pp. 423-430.

6. Hushko, S.V., Temchenko, O.A. and Kryshchak, I.I. (2021). Peculiarities of functioning of modern industrial companies considering probability of termination of their activity. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. (32), pp. 100–108.

7. Cherep, A., Cherep, O. and Ohrenych, Y. (2022). Improving the

scientific and methodical approach to assessing the impact of factors on the use of the mechanism for forming a strategy for anti-crisis management of operational activities of industrial enterprises in crisis conditions. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol.1(42), pp. 134–144.

8. Shepelenko, S. M. (2023), “Current trends in the development of domestic industrial enterprises. *Ekonomichnyi visnyk*, vol.4, pp. 180-187.

9. Kovalchuk, V.M. (2023), “Analysis of trends in the innovative development of national economics”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>

10. State Statistics Service of Ukraine (2024), Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 30 April 2024)

11. Rudachenko, O. O. and Isayenko, O. V. (2024), “Strategic management of investment activities at solid household waste processing enterprises”, *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*, Vol. 32(60), pp. 47–52.

12. Advantage Ukraine (2024), Available at: <https://advantageukraine.com/ua/> (Accessed 30 April 2024).

13. Ministry of Economy of Ukraine (2024), Available at: <https://me.gov.ua> (Accessed 30 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 12.06.2024 р.